

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال دوم | ویژه نامه ۳۹۶ |

تکته‌ها/ آیت‌الله مجتبی تهرانی

نقش هدایتی و احیای نفوس در مجالس امام حسین (علیه السلام)

۲

کتاب «مقتل الحسین(ع) به روایت شیخ صدوق» به چه پرش‌هایی پاسخ می‌دهد

بازآفرینی یک گزارش از واقعه کربلا

۳

۷ توصیه آیت‌الله مکارم شیرازی برای عزاداران حسینی

از برگزاری ساده مراسم تا پرهیز از انحرافات

۲

همکلامی با دو دانش آموز بر تر جشنواره کسب و کار خوارزمی

آرزویم نقش زدن بر لباس خادمان امام رضا (علیه السلام) است

۴

گنجینه

آسیب‌زدایی و مرمت آثار نفیس فرهنگی

احیای هویت مکتوب ایران

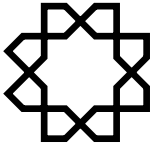

رئیس اداره حفاظت و مرمت آثار فرهنگی سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی گفت: طی چهار ماه گذشته از آغاز سال تاکنون بیش از ۲۲ هزار و ۵۰۰ مورد انواع اقلام فرهنگی قدیمی نفیس در این اداره توسط مرمت‌کاران و صحافان پاک‌سازی و مرمت شده است. سیدعلی طباطبایی حفاظت از میراث فرهنگی را از جمله موارد مورد توجه آستان قدس رضوی برشمرد که در راستای تحقق این مهم با مرمت، آسیب‌زدایی و سایر اقدام‌های حفاظتی نسبت به احیای هویت مکتوب ایران اقدام کرده است. وی تصریح کرد: زائران و شیفتگان حضرت امام رضا(ع) طی سال‌های متمادی، ارادت خود را در قالب‌های مختلف از جمله نذر و اهدای آثار فرهنگی و تاریخی ارزشمند ابراز کرده‌اند که اقدام‌های حفاظت، مرمت، بررسی و تثبیت به‌طور مستمر روی این آثار انجام می‌گیرد. طباطبایی آثار خطی مرمت شده و در حال مرمت را مربوط به قرن‌های ۵، ۶، ۷ و ۸ هجری قمری عنوان کرد و گفت: این آثار دارای آسیب‌های متعدد و کمبودهای فراوان است که نیاز به دقت و ظرافت زیاد دارد. اداره حفاظت و مرمت آثار فرهنگی آستان قدس رضوی، تخصصی‌ترین اداره مرمت در شرق کشور است که در حال حاضر حفاظت و مرمت اشیای تاریخی و هنری موجود در مخازن سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی از کتب و اسناد خطی گرفته تا آثار فلزی، چوبی، سفالی، فرش و منسوجات، نقاشی و... به دست کارشناسان و مرمت‌کاران متخصص این اداره انجام می‌گیرد.

نگارخانه

نمایشگاه آثار خوشنویسی عاشورایی برپا شد

عطر «گلاب اشک»

محمدحسین نیکبخت |

کوفیان حنظله را خوب می‌شناختند؛ اصلاً بعضی از آن‌ها تلاوت قرآن را نزد او آموخته بودند؛ حنظله بن اسعد از وابستگان قبیله هَمْدان بود؛ قبیله‌ای که به حب علی(ع) و شیعه او بودن شهرت داشت. حنظله افزون بر آگاهی فراوان درباره قرآن و نقل روایت از بزرگان، سخنوری چیره‌دست و توانا بود. وقتی به سخنرانی می‌ایستاد، کمتر کسی می‌توانست مبهوت فصاحت بیان او نشود. وی را در کوفه افزون بر این صفات، به عنوان مردی پرهیزگار و اهل عبادت‌های طولانی می‌شناختند. به شیوه و سیره مولایش، امیرمؤمنان(ع)، لحظه‌ای از فقیران و درماندگان غافل نبود، به یتیمان مهربانی می‌کرد و در برابر ستمگران محکم می‌ایستاد. با رسیدن خبر مرگ معاویه، حنظله مطلع شد که بزرگان شیعه کوفه در منزل سلیمان بن صُرَد خُزاعی گرد آمده‌اند تا برای دعوت از حسین(ع) تصمیم بگیرند. او نیز در آن جلسه حاضر شد و کنار میثم تَمّار نشست؛ از دعوت امام(ع) و تشکیل حکومت حق و عدالت در کوفه به شدت پشتیبانی کرد و به یاد روزهای خوش با علی(ع) بودن، به سختی گریست. حنظله در همان جلسه، نامه دعوت از امام حسین(ع) را امضا کرد و تا آخرین قطره خونش، پای عهدی که بسته بود، ماند.

■ قرار از شهر فریب

با ورود ابن‌زیاد به کوفه، آنان که برای پسر پیامبر نامه نوشته بودند، از عمل به تعهد خود شانه خالی کردند و بر ضرب‌المثل مشهور «الکوفی لایوفی» (کوفیان وفاپی ندارند) مهر تأیید زدند. حنظله اما از آن قماش نبود که به خاطر ترس یا تطمیع، مولای خود را وانهد و او را در دشت مصیبت و بلا در میان خیل دشمنان، تنها بگذارد. مخفیانه به همراه مسلم بن عوسجه و حبیب بن مظاهر از طریق یکی از نهرهای کوفه به بیرون از شهر گریخت و به تاخت به سوی کاروان سیدالشهدا(ع) حرکت کرد و توانست خودش را به امام(ع) برساند. اینچنین شد که حنظله بن اسعد شبامی در ردیف یاران حسین بن علی(ع) قرار گرفت. روز هفتم محرم سال ۶۱ق فرا رسید؛ کوفیان آب را بر کاروان سیدالشهدا(ع) بستند. غریو کودکان که تشنگی آزارشان می‌داد، بلند شد. در یکی از شب‌ها، حنظله و جمعی از یاران اباعبدالله(ع) با هدایت

و فرماندهی ابوالفضل العباس(ع) خود را به نهر رساندند و پس از درگیری مختصری، بر آب دست یافتند و مُشک‌های پُرآب را به خیمه‌ها آوردند. این توفیق موجب شد عمر بن سعد بر شمار نگهبانان نهر بیفزاید و کار تهیه آب دشوارتر شود. در آن روزهای سخت میان دو سپاه، پیک و پیام رد و بدل می‌شد و حنظله به دلیل فصاحت و شجاعت، پیک حسین بن علی(ع) به سوی جماعت خیانت‌پیشه کوفی بود. گاه فرصتی پیش می‌آمد و او به سخنرانی می‌ایستاد و از آنجا که بیانش، آهن را چون موم نرم می‌کرد، شمر و دبیر سرکردگان سپاه کوفه با داد و فریاد و تهدید، او را از سپاهیان‌شان دور می‌کردند. تا اینکه شب عاشورا فرا رسید و حنظله در جمع آن مردان خدایی که با حق نَرَد عشق می‌باختند و با مولایشان پیمان خون می‌بستند، باقی ماند و تا صبح به عبادت و قرائت قرآن مشغول بود.

رستاخیز بیم می‌دهم؛ روزی که پشت به محشر، به سوی دوزخ حرکت کنید و در آن روز کسی به داد شما نرسد و از عذاب الهی رها نشوید. ای مردم! حسین(ع) را نکشید که اگر چنین کنید، خداوند شما را گرفتار عذابی خواهد کرد که از آن نجات پیدا نکنید». به دستور عمر بن سعد، گروهی از سربازان شروع به سر و صدا و هیاهو کردند. به تدریج این رفتار به بقیه سرایت کرد و صدای باصلاّبت حنظله در میان های و هوی آن جماعت بدعهد گم شد. او ناراحت از آنکه سخنانش بر آن مردم تأثیری نداشته است، به سوی امام(ع) بازگشت تا یکی از عاشقانه‌ترین وداع‌های تاریخ بشر را رقم بزند.

حنظله خود را به امام حسین(ع) رساند؛ به آرامی از اسب پیاده شد و دستش را روی سینه گذاشت و به مولایش عرض ادب کرد. امام(ع) چند قدمی پیش آمد و با لبخندی پرمهر دست مبارکش را روی شانه

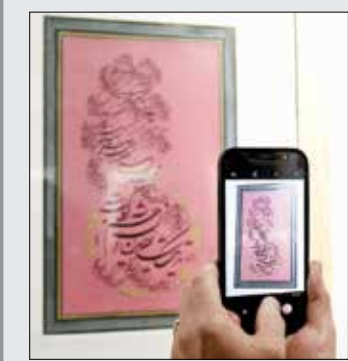

■ مشفقانه‌ترین نصیحت

روز عاشورا بود و در کربلا غوغا. یاران اباعبدالله(ع) یک به یک راهی میدان می‌شدند؛ اما نبرد آن‌ها تنها به مدد شمشیر و نیزه نبود؛ یاران حق از کلام خود تیری می‌ساخندند و آن را به سوی قلب‌های سپاه و خفته کوفیان رها می‌کردند. حنظله بن اسعد از امام(ع) اجازه خواست تا دقایقی با جماعت کوفی سخن بگوید. سیدالشهدا(ع) اجازه فرمود. حنظله بر اسبش نهیب زد و خود را به نزدیک سپاه کوفه رساند و با صدای بلند چنین گفت: «ای اهل کوفه! ای مردم عهدشکن! من شما را از عذابی مانند آنچه بر قوم عاد و ثمود نازل شد، بیم می‌دهم. من شما را از روز

نگارخانه موزه مرکزی به نمایش درآمده است.

این هنرمند در نمایشگاه‌های گروهی متعددی در عرصه ملی و بین‌المللی شرکت داشته و آثار وی تاکنون در ۳۲ نمایشگاه انفرادی در داخل و خارج از کشور به نمایش درآمده است. نمایشگاه آثار خوشنویسی شکسته نستعلیق استاد علی‌اکبر رضوانی در محل نگارخانه موزه رضوی واقع در صحن کوثر از ۸ الی ۲۰ مرداد ماه برای بازدید علاقه‌مندان دایر خواهد بود.

دکتر نجف لکزایی در گفتاری از فلسفه قیام امام حسین(ع) می‌گوید

قیام حسینی برای برپایی حکمرانی توحیدی

۲

آیین ۳۰ ساله «صلا»

در حرم مطهر رضوی برگزار شد

هفت آسمان پُر است ز گرد عزای تو

در نخستین روز از ماه محرم‌الحرام و طبق روال هر ساله، آیین سنتی «صلا» برای اعلام عزاداری حضرت اباعبدالله الحسین(ع) توسط خدام بارگاه منور رضوی اجرا شد. سید و اندی سال است که در نخستین روز ماه محرم از مأذنه‌ها و گلدسته‌های بارگاه ملکوتی رضوی نوای نوحه‌خوانی و صلاّی عزای محرم به گوش می‌رسد. آیینی سنتی که توسط خادمان و مداحان اهل بیت(ع) اجرا می‌شود و با قرائت شعر و نوحه‌خوانی

در رثای امام حسین(ع) زائران

این مضجع شریف را به شرکت در مراسم عزاداری دعوت می‌کنند.

صبح روز گذشته نیز گروهی از ...

مهدی جهانگیر- عکاس رضوی

خبر

همزمان با ماه محرم و صفر پویش مطالعاتی برگزار می‌شود

از حسین (علیه السلام) بخوانیم

مدیرعامل به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی) از برگزاری پویش مطالعاتی «از حسین(ع) بخوانیم...» همزمان با ماه‌های محرم و صفر خبر داد. حسین سعیدی گفت: با هدف معرفی و ارائه کتاب‌های خوب، فاخر و متقن درباره امام حسین(ع) و واقعه عاشورا، انتشارات به‌نشر طرحی متفاوت در ماه‌های محرم و صفر برگزار می‌کند. در این طرح هشت کتاب برای گروه‌های سنی مختلف از بین آثار پرتعدادی که به‌نشر در این موضوع دارد، توسط کارشناسان انتخاب و معرفی شده است. مطالعه هر یک از این آثار به کودکان، نوجوانان و بزرگسالان کمک می‌کند تا نسبت به‌شخصیت سید و سالار شهیدان و سایر شخصیت‌های حاضر در عاشورا و نیز نسبت به اصل این قیام و تبیین آن، شناخت و معرفت خوبی پیدا کنند. وی ادامه داد: «یک دختر بی‌گوشواره» و «چپه‌های عاشورا» ویژه کودکان؛ «داعشی و عاشقی» و «گوشه ششم عاشقی» ویژه نوجوانان؛ «عقب‌له»، «مسلم‌بن‌عقیل شهید جاوید»، «قصه‌های روضه» و «شهادت‌نامه امام حسین(ع) و شهیدان کربلا» ویژه بزرگسالان؛ هشت عنوان منبع پویش مطالعاتی «از حسین(ع) بخوانیم...» هستند. سعیدی خاطرنشان کرد: با هدف ارج‌گزاری به افرادی که در این پویش مشارکت می‌کنند، یک جایزه نقدی ۵ میلیون تومانی و پنج جایزه نقدی یک میلیون تومانی برای این پویش در نظر گرفته شده است. علاقه‌مندان و مخاطبان تنها با تهیه یکی از این هشت عنوان و ارسال کد انحصاری داخل کتاب به سامانه پیامکی ۳۰۰۰۳۳۰۹ در پویش شرکت کرده و در قرعه‌کشی حضور خواهند داشت.

منابع این پویش علاوه بر کتاب‌فروشی‌های آستان قدس رضوی در سایر کتاب‌فروشی‌های معتبر سراسر کشور عرضه خواهد شد، همچنین تهیه این منابع و مطالعه بروشور معرفی این هشت کتاب در درگاه اینترنتی Behnashr.com و سایر راه‌های ارتباطی به‌نشر نیز امکان‌پذیر است.

مدیرعامل به‌نشر همچنین یادآور شد: برگزاری نشست‌های نقد و بررسی، خوانش، تبلیغات محیطی و ترویج و معرفی آثار در فضای مجازی از دیگر بخش‌های پویش مطالعاتی «از حسین(ع) بخوانیم...» خواهد بود و بخش ویژه فضای مجازی با هدف ترویج و معرفی هر چه بهتر این کتاب‌ها با هشتگ #از حسین بخوانیم به ایجاد موج فرهنگی در فضای مجازی می‌پردازد.

سعیدی در خصوص دو پویش گذشته انتشارات به‌نشر نیز گفت: قرعه‌کشی پویش «آبی‌ها» برگزار و برگزیدگان مشخص و پرداخت جوایز آنان در نخستین فرصت انجام می‌شود و قرعه‌کشی پویش مطالعاتی «سیره پیامبر(ص) به روایت امام رضا(ع)» نیز به زودی برگزار خواهد شد.